

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Cap. 8. De irregularitate ex bigamia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

CAPVT VIII

De Irregularitate ex bigamia?

DVBIVM I.

Quis dicatur Bigamus, seu Digamus?

57
Bigamus
quis.

Respondeo: Bigamus proprie dicitur, qui binas nuptias iniit & vobis enim nuptias significat.

Explicatur
Apostolus,
de vnio
vnois vno

Quod autem hoc sit impedimentum Ordinum, patet ex Apostolo, qui in Episcopo, Presbytero, & Diacono requirit, vt non sint bigami, 1. ad Timoth. 3. & ad Tit. 1. vers. 6. cum ait, Oportere esse vnus vxoris virum, id est, non bigamum, vt Patres interpretantur, excepto Theodoro. Quod confirmatur, quia eadem epistola Apostolus iubet, vt eligatur vidua, qua fuerit vnus viri vxor: quod non potest intelligi, quod excludatur solum illa, que simul habuit duos viros, hoc enim nunquam fuit licitum aut vlitatum; sed solum excluditur, qua habuit duos viros successiue: ergo similiter cum ait, Episcopum debere esse vnus vxoris virum, hoc dicit vt excludatur is, qui successiue habuit duas vxores.

Ratio vero, cur bigami censentur irregulares, est, non quod secundum nuptia Sacramento careant, vt heretici calumniantur, sed quia carent quadam Sacramenti significatione. Nam per secundas nuptias non bene significatur vnio Christi cum Ecclesia vnica sua sponsa; cuius tamen personam Clerici gerere debent.

DVBIVM II.

Quotuplex sit Bigamia?

58
Bigamia
triplex.
Vera.

Respondeo, Est triplex, iuxta communem Doctorum sententiam, Vera, Interpretatiua, & Similitudinaria. Vera est, cum quis duas vxores legitimas habet, vel habuit, siue ante, siue post baptismum; siue alteram ante, alteram post; & cum vtraque consummavit. Postremum hoc addo, quia ad omnem bigamiam requiritur consummatio per coniunctionem affectu maritali factam. Ratio est: Quia sine consummatione non est facta diuisio carnis.

Interpre-
tatiua, ea-
que duplex.

Interpretatiua est varia: Primò, cum quis duxit viduam, vel ab alio corruptam, & consummavit. Quod de corrupta dicitur, non recte probatur ex Cap. Si quis viduam, dist. 50. quia ibi tantum dicitur, Si quis viduam vel ab eo relictam duxerit. Itaq; debet alteri fuisse coniuncta. Probatur tamen ex Cap. Qui in aliquo, dist. 51. vbi dicitur, Qui corruptarum mariti fuerint: & Cap. Maritum, dist. 33. Secundò, cum quis cognouit vxorem suam, postquam illa adulterium perpetravit, siue ipse id sciat, siue ignoret.

Hi duo modi admittuntur ab omnibus, suntq; fundati in Iure. Quamuis, si quis bene aduertat, Canon in secundo requirit vt constet vxorem adulterium perpetrasse. Vide Cap. Si cuius, & seq. 34. dist. Imò videtur adulterium debere esse euidenter probatū, vel certe notorium. Sed addunt plerique duos alios. Prior est, cum quis contrahit cum duabus simul viuētibus, etsi cū vtraque, vel cum altera tantum inualidè, & consummavit.

Alter modus est, quando contrahit cum duabus successiue, id est, mortua priore cum secunda, quamuis inualidè cum altera, vel cum vtraque. Ita Nauar. n. 195. & Couar. 1. p. §. 2. in Clemet. Si furiosus. Verum hi duo vltimi modi nō possunt probari ex Iure. Nam Cap. Nuper, de Bigamis, quod adferunt, loquitur de clerico, qui mortua vxore in sacris ordinatus, secundam duxit, etsi inualidè. Capitulum Presbyterum, 28. dist. est obscurū, & solum loquitur de Presbytero qui nuptijs non legalibus iungitur. Vnde probabile est duos istos modos non inducere irregularitatem. Ita Henriches lib. 2. de Matrimonio, cap. 6.

Similitudinaria bigamia est varia. Primò, si Professus religionis approbatæ, vel insignitus Ordine sacro: matrimonium contrahat cum aliqua, quāuis virgine, & consummet affectu maritali: Sed neutrum habetur in Iure expressum.

59
Similitu-
dinaria,
cague qua-
druplex.

Secundus modus, si Clericus, vel etiam Laicus contrahat cum Moniali professa. Verum neq; hoc in Iure reperitur.

Tertius ergo modus sit, si clericus Ordinis sacri contrahat cum aliqua vidua, & affectu maritali consummet: hic enim, etsi non fiat verè bigamus, cum matrimonium sit irritum, tamen incurrit pœnam bigamorum, scilicet irregularitatem, vt habetur Capit. vltimo, de Bigamis: diciturq; per similitudinem bigamus. Secus verò, si Laicus vel Clericus Minorum ordinum contrahat cum vidua, propter aliquod impedimentum inualidè: hic enim nō fiet irregularis, vt rectè notauit Nauar. nu. 191. Quia hoc Iure non est expressum.

Quartus modus, si mortua priore vxore iniit sacris, & postea rursus contrahas, quamuis inualidè, incurris pœnam bigamiae, id est, irregularitatem, quamuis verè bigamus non sis. Habetur expressè Capitulo Nuper de Bigamis. Alij modi nō inueniuntur huius similitudinariæ bigamiae. Vnde patet eam tantummodò incurri à Clerico in sacris constituto, qui contrahit & consummat cum vidua; vel qui contrahit & consummat cum virgine, & ante Ordines sacros iunctus fuit matrimonio.

Ex dictis sequitur, non esse irregularem ex hoc capite, qui vnā duxit, & cum alijs adulteratur, quia non censentur duo matrimonia. Similiter nec qui ductam ab alio ducit, & cognoscit; quia hæc censetur virgo.

DVBIVM III.

Quomodo auferatur hæc Irregularitas?

Respondeo & Dico Primò: Non auferitur per baptismum. Docet D. Augustinus lib. De bono coniugali cap. 18. & Innocentius I. epist. ad Decentium: habetur Capit. Acutus, 9. d. 26. Hos sequuntur ferè omnes Doctores Scholastici, d. 27. in. 4. exceptis paucis; scilicet Henrico, Maiore, & Almaino. Item Doctores Canonistæ in Capitulum Gaudemus, de Diuortijs. Contrarium tenuit Hieronymus epist. ad Oceanum, & in Commentarijs ad epistolam ad Titum 1. vbi docet, non effici irregularem eum, qui alteram ante baptismum habuit, altera post. Hunc sequuntur tres illi Scholastici, & quidam alij.

60
Augusti-
nus cenfer
non aufer-
ri per Bap-
tismaum.

Contra-
rium tenet
D. Hiero-
nymus.

Verum sententia S. Augustini est melior & probabilior. Nam, præterquam quod sit lōgè plurius Auctorum, est etiam sententiā Innocentij I.

R b b b i i i j c o m p r o -

comprobata. Et Confirmatur ex verbis Apostoli: Nam Apostolus absolute requirit, ut is, qui assumendus est ad Episcopatum, non sit bigamus: sed qui alteram ante baptismum habuit, alteram post, verè & propriè est bigamus: ergo excluditur per Apostolum.

Dices: Ecclesia non potest leges statuere infidelibus.

Respondeo: Etsi leges Ecclesie non afficiant infideles ante baptismum; potest tamen Ecclesia suis legibus statuere aliqua impedimenta Ordinum, quæ si reperiantur in ijs qui iam baptizati sunt, siue orta sint ante baptismum, siue post, poterit eos inhabiles censere ad Ordines; sicuti ad eosdem inhabiles censet corpore vitiatos. Neque per baptismum hæc bigamia tollitur; cum neque peccatum sit; neque eius poena. Vide Couar. §. 2. num. 5.

61 Quid in ea possit Papa. Dico Secundò: Papa absolute in omni bigamia potest dispensare. Couarr. §. 2. num. 4. Ratio est, quia iure humano inducta est. Nec refert, quod sit constitutio Apostolica; quia etiam ieiunium Ecclesie, & trina mersio in baptismò, est institutum Apostolicum; in quibus tamen Ecclesia potest dispensare, quia Apostolicam habet auctoritatem.

Quid Episcopus. Dico Tertio: Episcopus non potest in Verà & Interpretatiuà bigamiam dispensare, nisi ad Ordines minores. De quo vide Nauarrum num. 197. & Couarr. supra.

Dico Quarto: In similitudinaria dispensare potest Episcopus. Vide Couar. & Nauar. supra.

CAPVT IX.

De Irregularitate Illegitimorum?

DVBIVM I.

Quis dicatur Illegitimus?

62 Definitio Illegitimi. Respondeo: Is dicitur Illegitimus, qui nõ est natus ex matrimonio verè, vel saltem opinionè, legitimo. Dico, vel opinionè legitimo: quia etiam si matrimonium verè legitimum non fuerit ob aliquod occultum impedimentum, tamen si bonà fide contrahentium, vel saltem bonà fide alterius partis reputetur legitimum, proles nata erit legitima. Patet ex Capit. Cum inter. Tit. Qui filij sint legitimi. Quod limita, si fuerit contractum in facie Ecclesie: nam si clandestinè, reputabuntur illegitimi; vt patet Cap. Cum inter, de clandestinà desponsatione, §. 2. Pari modo, si post Concil. Tridentinum omisæ sint denunciationes sine licentia Ordinarij, & subsit impedimentum dirimens, quamuis ignotum, reputabuntur illegitimi. Colligitur ex cap. 5. sess. 24.

Si matrimonium clandestinè, vel si omisæ proclamationes. Si matrimonium subséquatur. Aduerte tamen Primò: Si nondum erat matrimonium, parentes tamen dum prolem suscipere, vel saltem dum nasceretur, erant habiles ad contrahendum, & postea contrahant, proles erit legitima. Capit. Tanta, Qui filij sint legitimi. Vide Couar. De sponsalibus. 2. p. cap. 8. §. 2. n. 2. qui extendit hoc etiam ad tempus natiuitatis, cum Canon solum habeat de tempore susceptionis. Idque verum est, etiam si intercesserit aliud matrimonium, & proles per viginti annos fuerit il-

legitima, vt notat Couar. num. 15. imò etiam si proles ante obiisset, vt notat num. 19.

Aduerte Secundò: In dubijs quemque censeri legitimum quoad Ecclesiastica. Vnde expositiij sunt censendi legitimi. Nam etiam coniuges pauperes aliquando prolem exponunt. Et hæc causa est fauorabilis: ac in dubio nemo debet spoliari suo iure quod habet. In civilibus tamen non presumitur legitimus in dubio, nisi id probetur. Ad quod tamen probandum sufficit ostendere in facie Ecclesie parentes contraxisse, & tempore conuenienti coniugaliter conuixisse. Et licet fuerit aliquod impedimentum dirimens, censentur tamè bonà fide contraxisse, nisi probetur contrarium. Vide Couar. cap. 2. §. 3. in 2. p. De sponsalibus.

DVBIVM II.

Virum censetur Illegitimus, cuius parentes ante conceptionem castitatem voverant?

63 Respondeo: Non censeri, nisi per Ecclesie auctoritatem fuerint toro & habitatione separati. Tunc enim reputabuntur illegitimi, qui post talem separationem fuerint suscepti, ita, vt nec succedere possint, nec ordinari. Ita Siluester verbo Illegitimus q. 4. ex Hostiensis.

DVBIVM III.

Virum Illegitimus teneatur credere matri asserenti ipsum esse Illegitimum?

64 Respondeo, Non teneri, nisi ex circumstantijs res ita fiat evidens, vt liqueat nullam esse rationem non credendi. Et quamdiu non credit, potest ordinari. Vide Nauar. nu. 201. Quòd si credat, non potest ordinari; alioquin peccat mortiferè, nec potest Ordine suscepto vt, quia ab executione est suspensus. Si tamen vsus fuerit Ordine sacro suscepto, non fiet idcirco irregularis nouà irregularitate. Est contra Nauarrum. Ita Couar. in Clement. Si furiosus, de homicidio, §. 1. num. 3. Ratio est; Quia violatio suspensionis, quæ est ob defectum, non inducit nouam irregularitatem; sed solum violatio eius suspensionis, quæ est ob culpam: atqui hæc suspensio est ob defectum, nempe tori legitimi; oritur enim præcisè ex irregularitate tori illegitimi.

DVBIVM IV.

Quomodo tollatur hoc impedimentum?

65 Dico Primò: Tollitur per ingressum & professionem religionis approbatæ, sic, vt professus fiat habilis ad Ordines sacros, non tamen ad dignitates & Prælaturas: Vnde non potest esse Generalis, Prouincialis, Abbas, vel superior habens iurisdictionem fori externi in suos, sine priuilegio vel dispensatione Pape. Vide Nauar. num. 201, & Siluestrum, q. 6. Vbi Aduerte: Esse probabile, per professionem religionis tolli omnè irregularitatem ad omnes Ordines sacros, excepto Episcopatu, præter eam que ex homicidio, vel bigamia oritur. Ita Sotus dist. 25. q. 1. art. 3. & quidam recentiores.

Dico Secundò: Episcopus potest dispensare in hac irregularitate ad Ordines minores, & ad beneficium